

IDŐKÖZI BESZÁMOLÓ szakmai beszámoló		NKFI-azonosító: 112700	Típus: NN
		Szakmai jelentés: 2016. 10. 20	
Vezető kutató: Dánél Mónika	Kutatóhely: Magyar Irodalom- és Kultúratudományi Intézet (Eötvös Loránd Tudományegyetem)		
Zsűri: MIF	Kezdet: 2014. 10. 01	Időszak: 2015-10-01 - 2016-09-30	Főkönyviszám: 71215 Nyomtatás: 2016. 11. 20.

Pályázat címe:	A másság terei. Kulturális tér-képek, érintkezési zónák a kortárs magyar és román filmben és irodalomban
----------------	--

Az elvégzett munka megfelel-e a munkatervben tervezettnek?	nem
eltérések megadása és indoklása: A Tér–Elmélet–Kultúra című szöveggyűjtemény jövő évben jelenik meg. A nagyszámú angol, francia, német, román nyelvből fordított szakszöveg lektorálása, terminológiai egységesítése, az online-változathoz is kért jogok megszerzése okozza a késést.	

Az elért eredmények rövid ismertetése:

A projekt második évében az egyéni kutatások eredményei egyre láthatóbbakká, elismertebbé váltak a külföldi és belföldi konferenciákon való részvételek, valamint a megjelent és megjelenés előtt álló publikációk számának növekedése révén. A csoport tagjainak együttműködése szorosabb lett a közös szemináriumokon folyó viták, a konferenciákon való közös panelalakítások által és nem utolsósorban a folyóirattal, a honlappal és a fordításkötettel járó teendőknek köszönhetően. A havi szemináriumokat a vitaindítók mellett a szervezési feladatok megbeszélése, elosztása töltötte ki.

Ebben az évben a csoport tagjai tizennyolc konferencián vettek részt, ebből tíz nyugat-európai, négy hazai, három romániai és egy szerbiai volt. Sor került a romániai társprojekttel közös szervezésben a második évre tervezett workshopra, amelyen a csoport szenior és junior tagjai egyaránt előadtak, illetve részt vettek a beszélgetésekben. Győri Zsolt és Kalmár György szerkesztésében megjelent a Tér, hatalom és identitás viszonyai a magyar filmben című kötet, amelyben a csoport hét tagjának jelent meg a kutatás szempontjából releváns tanulmánya. Ezen kívül számos más cikk jelent meg, illetve áll megjelenés előtt külföldi és hazai szakfolyóiratokban és szerkesztett kötetekben. Elkészült és a rangos Palgrave Macmillan kiadónál fog megjelenni 2017-ben Strausz Lászlónak az új román filmről szóló angol nyelvű kötete Hesitant Histories on the Romanian Screen címmel. Az OTKA-támogatás minden publikációban jelölve van.

A tervben megnevezett kutatási területeken a tevékenység a következőképpen alakult: 1. **Az elméleti fogalmak** feltérképezését a közös vitafórumok segítették, a belföldi és nemzetközi konferenciákon való részvétel, valamint az elméleti anyaggyűjtés. Továbbra is épül a témával kapcsolatos szakirodalmat tartalmazó virtuális könyvtár, és használatban van már a megrendelt, a projekthez szükséges szakkönyvek, filmek és irodalmi művek jelentős része is. Folyamatosan frissül a kutatás honlapja is contactzones.elte.hu címmel, amely három, magyar, román és angol nyelven közvetíti a projekt tevékenységeit és publikációit. Az elméleti keret letisztulását segítette a Tér – Elmélet – Kultúra szöveggyűjtemény anyagának előkészítése is. A fordítók és lektorok a térelméletek (angol, német, francia, román) kulcsfogalmainak magyar fordításáról közösen döntöttek. Az elméleti keret és fogalmi tisztázás fórumává vált a társprojekttel közösen szervezett kolozsvári workshop is, ahol a két

csoport tagjai a kelet-európai film földrajzi, stilisztikai és mediális „határátlépéseit” járták körül.

2. **A másság terei a kortárs magyar és román irodalomban** témakör több vonatkozásban is megközelítésre került, a közös szemináriumokon, a konferenciákon tartott előadásokon, a publikációkban és a folyóirat (különösen a második szám) tematikusan szerveződő tanulmányaiban. A magyarországi cigányság irodalmát kutató Szűcs Teréz két alkalommal tartott vitaindítót Osztojkán Béla Átyin Jóskának nincs, aki megfizessen című regénye kapcsán. A beszélgetés fókuszában a másság, a tudás, a hatalom és alávetttség hívószavak, valamint ezek térbeli és mediális reprezentációi álltak. Kutatása eredményeit Szűcs Teréz a Places of Amnesia című, Cambridge-i konferencián mutatta be. Kalmár György a maszkulinitás kelet-európai reprezentációit kutatva előadással vett részt a Masculinity and the Metropolis című konferencián Canterburyben, és három tanulmánya áll megjelenés előtt a témában, kettő külföldi folyóiratban és tanulmánykötetben, egy a Metropolisban. Mindketten beszámolót írtak projektünk folyóirata számára. E témakörhöz kapcsolódik Sóki Diána első lapszámában megjelent The Danube as Cultural Body/Space című, Esterházy Péter és Jókai Mór műveit elemző tanulmánya is.

3. **Testek közöttisége. A tér képei és a másság alakzatai a kortárs magyar és román filmekben:** folyóiratunk két eddigi száma egyaránt kapcsolódik a második és a harmadik témakörhöz a másság tereit, illetve a testek határátlépéseinek mint nemi, etnikai identitásváltásnak a módozatait elemző tanulmányaival. A magyar, román, orosz és szerb filmek mediális, narratív, műfaji és stílusbeli „mátságainak” alakzatait elemzik a második lapszám tanulmányai, amelyek szintén elmélyült kutatás, ismételt konferencia-részvételek eredményei és szerzőik Dánél Mónika, Gyenge Zsolt, Kránicz Bence és Magyar Vivien. A közöttiség figurációjává gyakran válik maga az akcentusos nyelv a határátlépést tematizáló filmekben, amelyek „szabálytalan” voltát Király Hajnal elemezte.

4. **Az érintkező zónák** témakör a transznacionális mobilitást (és annak figuratív lehetőségeit) elemző tanulmányok mellett (Hlavacska András, Sóki Diána tanulmánya) magába foglalta a román-magyar koprodukciónak kulturális vonatkozásainak feltárását (Király Hajnal), valamint az adaptációt nemcsak mint mediális, hanem kulturális fordításként tematizáló írást is (Dánél Mónika). A kelet-európai pop-zenének dedikált, angol nyelvű debreceni konferencia (2016. június 2-3.) kelet-európai filmre összpontosító paneljeiben Király Hajnal és Varga Balázs a zene és film viszonyának kortárs kulturális aspektusaira is kitértek. Ide kapcsolódik a romániai partnerrel való együttműködés is, amely a kelet-európai film másságát intermediális egyediségében, a festészettel, irodalommal és zenével való kapcsolatában igyekszik megragadni.

Nemzetközi együttműködés: az év a kolozsvári társprojekt nemzetközi konferenciájával kezdődött, ezúttal a csoport hat tagja vett részt a The Real and the Intermedial (2015. október 23-25.) című, Laura Mulvey, Lúcia Nagib és Jürgen E. Müller meghívott előadókat vendégül látó konferencián. A résztvevők három közös panelben tartottak előadásokat a társprojekt tagjaival a kelet-európai filmek sokat hangoztatott realizmusának intermediális aspektusairól (vö. <http://film.sapientia.ro/en/conferences/the-real-and-the-intermedial>). Május végén a társprojekttel közös szervezésben Kolozsváron sor került a tervezett kétnapos workshopra Intermediality in Contemporary Central and East European Cinemas címmel, amelynek meghívottai a projekttagokon kívül Ewa Mazierska, Christina Stojanova és Doru Pop voltak (vö: <http://contactzones.elte.hu/?p=881&lang=hu>). A konferencia és a workshop előadásainak anyagából angol nyelvű kötet készül a kolozsvári projekt vezetője, Pethő Ágnes szerkesztésében Intermediality in Contemporary Eastern European Cinemas címmel, amelyben több csoporttag (Dánél Mónika, Gyenge Zsolt, Király Hajnal, Kránicz Bence, Varga Balázs) tanulmányai is megjelennek, várhatóan az Edinburgh University Press kiadásában.

Egyéb tervezett tevékenységek teljesítése: a Contact Zones angol nyelvű, főként a kutatás eredményeit közvetítő, de a tér kelet-európai filmes és irodalmi reprezentációra fókuszáló írásokat is fogadó online folyóirat első két száma elkészült, a második szám feltöltés alatt áll (vö. http://contactzones.elte.hu/?page_id=452&lang=en). A fordításkötet megjelenítése—a húsz tanulmány fordítása, lektorálása, szerkesztése – a vártnál hosszabb időt vesz igénybe. A késés legfőbb oka a fordítási jogok kérésével járó, néha több hónapos csúszások, amelyet részben a jogok tulajdonosának gyakori megváltozása, a kommunikáció hiánya okoz. A tárgyalásokat az egyetem által közvetített kiadóval megkezdjük, amely nyomtatott és online változatát egyaránt kiadja a kötetnek (ez utóbbi verzió miatt adott szöveg esetében jogi korlátozásba ütköztünk). A könyv megjelenítését így csak jövő év elején tudjuk megvalósítani.

Oktatás, juniorképzés: Győri Zsolt és Kalmár György a Debreceni Tudományegyetemen Cultural Topics in Eastern European Cinema címmel tartottak PhD-kurzust, amelyen meghívottként Varga Balázs is oktatott. Király Hajnal Az amnéziától az aktív emlékezésig. Az emlékezés reprezentációja a kortárs magyar és román filmben, illetve a Társadalmi krízis figurációi a kortárs magyar és román filmben címmel tartott gyakorlatokat az ELTE Magyar Irodalom- és Kultúratudományi Intézetében. Dánél Mónika ugyanitt tartott órákat Intimitás és intézményesség a kortárs román és magyar filmben és irodalomban; Esemény, emlékezés, újrajátszás (1989 – Románia) címekekkel. Vincze Ferenc szintén itt Tételvasatok a regényben tartott román prózáról szemináriumokat mindkét félévben. Az ELTE Művészetelméleti- és Médiakutatási Intézetében Varga Balázs Kortárs kelet-európai műfaji film címmel, Sággy Miklós pedig a Szegedi Tudományegyetemen A kortárs magyar film legfiatalabb generációja, Magyar filmtörténet, A 80-as, 90-es évek magyar filmjei; kortárs magyar film címekekkel tartott előadást. Idén a csoport újabb két junior tagja kezdte meg ösztöndíjas doktori képzését az ELTE-n (Kránicz Bence, Vidosa Eszter). A doktori hallgatók szintén részt vettek konferenciákon (Hlavacska András, Vidosa Eszter) és a workshopon (Kránicz Bence). A szenior tagok irányításával mindhárman publikálták tanulmányaikat a folyóiratban, aktívan bekapcsolódtak a honlap, a folyóirat szerkesztésébe, adminisztrálásába.

Egyéb tevékenység: előkészületben van a Metropolis folyóiratnak a román új hullámnak, illetve a kulturális és mediális érintkező zónáknak dedikált két száma Dánél Mónika, Strausz László és Varga Balázs szerkesztésében, amelyben a csoport és a társprojekt több tagja közöl tanulmányt. Vincze Ferenc részt vesz a magyar irodalom történeték román nyelvű megírására vállalkozó, román-magyar munkacsoport kutatásában. Összefoglalásképp elmondható, hogy a második év végére a csoport több tagja a kortárs magyar és román film és irodalom kulturális megközelítéseinek egyre elismertebb szakemberévé vált, amely a rangos külföldi szakfolyóiratok (Studies in Eastern European Cinema, Shortfilm Studies, Acta Universitatis Transilvaniae,) és tematikus kötetek (Cinematic Journeys – Edinburgh University Press; Spaces, Bodies Memories – Cambridge University Press) felkéréseiben is tükröződik. További tanulmányok és cikkek állnak megjelenés előtt hazai folyóiratokban is (Alföldben, Metropolisban, Tiszatájban, Hungarian Quarterly-ben).

Sorszám	Közleményjegyzék	Dokumentum típusa	Impakt faktor	NKFI támogatás feltüntetve?	Támogató szervezetek
1.	Sághy Miklós: <i>Eastploitation</i> , Filmvilág, 2014	folyóiratcikk	-	nem	
2.	Schöck Cecília: 3. Uránia filmnapok: Migráció a köbön , Tiszatáj, 2014	folyóiratcikk	-	igen	
3.	Schöck Cecília: 9. román filmhét: A szűnni nem akaró múltfeldolgozás jegyében , Tiszatáj online, 2014	folyóiratcikk	-	igen	
4.	Dánél Mónika: A megjelenítés gesztusai, (belső) képek valósága Hajdu Szabolcs filmjeiben. , Prizma, 2015	folyóiratcikk	-	igen	
5.	Dánél Mónika: Inf(l)ection of the Medium: Sándor Kardos's Films in Between Eye and Hand. , Alphaville: Journal of Film and Screen Media, 2015	folyóiratcikk	-	igen	
6.	Dánél Mónika": Spect-actors: between Watching and Play in the Re-enactments of "Televised Revolution" , ISIS 2015 konferencia absztraktfüzet, 2015	absztrakt	-	igen	
7.	Győri Zsolt: Veterán emlékezet a Gulyás testvérek Én is jártam Isonzónál című filmjében , Magyar Művészet, 2015	folyóiratcikk	-	igen	
8.	Győri Zsolt: Indiánok és téeszelnökök: két esettanulmány az államszocializmus „boncasztaláról.” , Tér,	könyvfejezet	-	igen	

	hatalom és szubjektivitás viszonyai a magyar filmben, 2015				
9.	Győri Zsolt, Kalmár György: <i>Tér, hatalom és szubjektivitás viszonyai a magyar filmben</i> , Debrecen, Debrecen Egyetemi Kiadó, 2015	szerkesztett mű	-	igen	
10.	Kalmár György: <i>A labirintus-elv: férfiaságkonstrukciók és térszerkezetek összefüggései a magyar szerzői filmben</i> , Tér, hatalom és identitás viszonyai a magyar filmben, 2015	könyvfejezet	-	igen	
11.	Király Hajnal: <i>Leave to Live? Placeless People in Contemporary Hungarian and Romanian Films of Return</i> , Studies in Eastern European Cinema, 2015	folyóiratcikk	-	igen	
12.	Király Hajnal: <i>Playing with the Mind's Eye: Visual Clues, Trompe l'oeils in Contemporary Hungarian Cinema</i> , ISIS 2015, konferencia absztraktfüzet, 2015	absztrakt	-	igen	
13.	Király Hajnal: <i>A klinikai tekintet diskurzusai a kortárs magyar filmben</i> , Tér, hatalom és identitás viszonyai a magyar filmben, 2015	könyvfejezet	-	igen	
14.	Sághy Miklós: <i>A túlvilág nincstelenjei. (Hajléktalanábrázolás Szilasi László A harmadik híd című</i>	folyóiratcikk	-	nem	

	<i>regényében</i> , Jelenkor, 2015				
15.	Sághy Miklós: <i>A képzelet vasfüggőnye. (Magyar filmek nyugat képe)</i> , Filmvilág, 2015	folyóiratcikk	-	nem	
16.	Sághy Miklós: <i>„Irány a nyugat! – filmes utazások keletről nyugatra a magyar rendszerváltás után</i> , Tér, hatalom és identitás viszonyai a magyar filmben, 2015	könyvfejezet	-	igen	
17.	Ureczky Eszter: <i>Nyögvenyelős gulyáskommunizmus: Az evés mint a késő-kádárkori hatalmi viszonyok, nemi szerepek és fogyasztási módok metaforája a Veri az ördög a feleségét című filmben</i> , Tér, hatalom és identitás viszonyai a magyar filmben, 2015	könyvfejezet	-	igen	
18.	Varga Balázs: <i>Tér és identitás Hajdu Szabolcs filmjeiben</i> , Prizma, 2015	folyóiratcikk	-	igen	
19.	Varga Balázs: <i>Terek és szerepek: tér és identitás Hajdu Szabolcs filmjeiben.</i> , Tér, hatalom és identitás viszonyai a magyar filmben, 2015	könyvfejezet	-	igen	
20.	Vincze Teréz: <i>Testek táguló keretben – Térkonceptiók a modernista magyar filmben.</i> , Tér, hatalom és identitás kérdései a magyar filmben, 2015	könyvfejezet	-	igen	MTA (Bolyai János Kutatási Ösztöndíj)
21.	Vincze Teréz: <i>A lelkiismeret hangja: Hang és haptikus</i>	folyóiratcikk	-	igen	MTA (Bolyai János Kutatási Ösztöndíj)

	<i>érzékelés a Saul fia című filmben,</i> Metropolis, 2015				
22.	Dánél Mónika: <i>1989/Románia: újrajátszás, archívum, történelmi esemény.,</i> Híd, 2016	folyóiratcikk	-	igen	MTA (Bolyai János Kutatási Ösztöndíj)
23.	Dánél Mónika: <i>Atmoszféra, légkör, haptikus érzék. Közös terek, kontaktzónák – A barátkozás lehetőségei,</i> Litera, 2016	folyóiratcikk	-	igen	MTA (Bolyai János Kutatási Ösztöndíj)
24.	Dánél Mónika: <i>Úton. Kulturális és mediális kontaktzónák. (Bodor Ádám: A barátkozás lehetőségei),</i> Szépirodalmi Figyelő, 2016	folyóiratcikk	-	igen	MTA (Bolyai János Kutatási Ösztöndíj)
25.	Dánél Mónika: <i>Contact Zones of Cultural Images, Textures, Accents,</i> Contact Zones, 2016	folyóiratcikk	-	igen	MTA (Bolyai János Kutatási Ösztöndíj)
26.	Hlavacska András: <i>Can Freud Cure Vampires? Therapy for a Vampire from the Perspective of Dracula's Psychoanalytic Readings,</i> Contact Zones, 2016	folyóiratcikk	-	igen	
27.	Király Hajnal: <i>A Walk Around the Wall. Theorizing New European Cinema in East, West and Centre. Reframing Post-1989 European Cinema,</i> Studies in Eastern European Cinema, 2016	folyóiratcikk	-	igen	
28.	Király Hajnal: <i>Places of Encounter. Thematising Cultural</i>	folyóiratcikk	-	igen	

	<i>Exchange in Contemporary Hungarian-Romanian Co-Productions</i> , Contact Zones, 2016				
29.	Sághy Miklós: <i>Nagy ívű kettős narratíva. Gelencsér Gábor: Forgatott könyvek. A magyar film és az irodalom kapcsolata 1945 és 1995 között</i> ”, Jelenkor, 2016	folyóiratcikk	-	nem	
30.	Sóki Diána: <i>The Danube as Cultural Body/Space</i> , Contact Zones, 2016	folyóiratcikk	-	igen	
31.	Szücs Teri: <i>Emlékezeti élvezetboncolás. Závada Pál: Egy piaci nap.</i> , Revizor, 2016	folyóiratcikk	-	igen	
32.	Szücs Teri: <i>Vivisection of Memory. Pál Závada: A Day at the Market</i> , Hungarian Literature Online, 2016	folyóiratcikk	-	nem	
33.	Vidosza Eszter: <i>Transgressive Body in Hungarian Literature and film Matters of the Cyborg-phenomena</i> , Contact Zones, 2016	folyóiratcikk	-	igen	
34.	Vincze Teréz: <i>Remembering Bodies: Picturing the Body in Hungarian Cinema After the Fall of Communism.</i> , Studies in Eastern European Cinema, 2016	folyóiratcikk	-	igen	MTA (Bolyai János Kutatási Ösztöndíj)